

Key words: *pedagogical scientific knowledge, forms of scientific and pedagogical knowledge, upbringing conception, structural components of the upbringing conception, cultural and historical process, sociocultural determinants.*

УДК [373.3.016:811.111]:159.955(043.5)

Юлія Чапюк

Луцький педагогічний коледж

ORCID ID 0000-0001-5942-2783

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ: ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ

Розкрито теоретико-прикладні аспекти розвитку креативного мислення молодших школярів засобами іноземної мови. У статті досліджуються особливості розвитку вмінь творчого мислення на уроках англійської мови в початковій школі. Здійснений аналіз науково-педагогічної літератури з розвитку креативного мислення учнів початкових класів при вивченні іноземної мови ще з часів античності. У статті розглянуто особливості мотивації у процесі вивчення іноземної мови в початковій школі. Розкрито зв'язок між мовою та мисленням. Визначено період початкової школи як сензитивний для вивчення іноземної мови.

Ключові слова: мислення, креативне мислення, розвиток, іноземна мова, початкова школа, мовлення, сензитивний період, знання, гра.

Постановка проблеми. Здавна знання іноземних мов високо цінувалося в житті суспільства. Варто відзначити, що цінність і практична значущість іноземної мови сьогодні значно зростає, оскільки багато хто в сучасному світі розуміє важливість вивчення іноземної мови, знання якої відкриває нові можливості через доступ до цікавої й актуальної інформації на англомовних сайтах, де можна найпершим прочитати популярну книгу, не чекаючи її перекладу, сміливо подорожувати по всьому світу. «Вивчити іноземну мову – означає стати вдвічі багатшим», писав О. Герцен. Вочевидь, знання іноземної, зокрема англійської мови, – це ключ до багатьох дверей у світі: престижної професії і кар'єрного зростання, освіти за кордоном, подорожей, вільного спілкування з людьми з різних країн. Знання іноземної мови для учнів – своєрідний «місток» для відкриття світу, Європи на різних рівнях: соціальному, культурологічному, країнознавчому та ін. Тому ця проблема є актуальною. Розповсюдження раннього навчання іноземних мов у Європі і, зокрема, в Україні зумовлено багатьма факторами, а саме: психолого-фізіологічними, дидактико-когнітивними й соціально-політичними. До того ж спрямування освітнього простору України на підготовку полікультурної особистості, яка вільно володіє кількома європейськими мовами, є засобом створення єдиного європейського освітнього простору, концептуальні основи якого закладено в Сорбонській, Болонській деклараціях та інших документах. При цьому надзвичайно актуальним у підготовці школярів до життя в демократичному суспільстві є розвиток умінь

володіти іноземною мовою, висловлювати, обґрунтовувати, доводити свої думки та переконання на уроках.

Аналіз актуальних досліджень. До проблем використання англійської мови в розвитку креативного мислення в навчально-виховному процесі звертаються багато авторів (М. Алексеева (Розвиток творчого мислення молодших школярів засобами арт-терапії (на матеріалі вивчення іноземної мови), Г. Наумова (Креативний розвиток молодших школярів у процесі вивчення іноземної мови), В. Сергеева (Застосування креативних методів навчання іноземної мови як засіб формування ціннісної сфери школярів)).

Отже, проведений аналіз науково-методичної літератури [1; 9; 14] засвідчив, що спеціальних досліджень, які присвячені вивченню іноземної мови, зокрема, заняттям з англійської мови як засобу розвитку креативного мислення молодших школярів, практично немає. Незважаючи на посилений інтерес до проблеми креативного розвитку індивідуальності на заняттях із англійської мови і науковців (М. Алексеевої, Г. Наумова, В. Сергеевої), і педагогів-практиків, на сьогодні немає її змістового теоретичного обґрунтування. До того ж, незважаючи на велику кількість публікацій, що виходять останнім часом, науково-практичного та методичного матеріалу на допомогу педагогам явно не вистачає.

Мета статті – схарактеризувати особливості розвитку креативного мислення на уроках іноземної мови в початковій школі.

Методи дослідження. Для досягання поставленої мети було використано теоретичні методи дослідження: індукція й дедукція, аналіз та синтез, класифікація, порівняння і зіставлення, конкретизація, систематизація та узагальнення опрацьованих матеріалів для формулювання висновків.

Виклад основного матеріалу. У методичній літературі до цього часу відбувається дискусія щодо ефективності вивчання іноземної мови в молодшому шкільному віці, свідченням цього є дослідження Є. Жигунова, А. Леонтьєва, В. Картамова, Є. Пассова та інших. Однак, ураховуючи той факт, що вже з вересня 2012 року першокласники України почали вивчати нові іноземні мови, ми вважаємо за необхідне наголосити на необхідності розвитку креативного мислення учнів вже з цього періоду. Т. Пахомова та Г. Савицька вважають, що дитина до 9 років – фахівець у володінні мовою. Після цього періоду мозкові механізми мови стають менш гнучкими і не можуть так легко пристосовуватися до нових умов. Після 10 років дитині доводиться долати безліч додаткових перешкод. Мозок дитини має спеціалізовану здатність до засвоєння мови, але з віком вона зменшується [11].

Початкова школа покликана забезпечити наступність і безперервність процесу навчання іноземної мови в усьому курсі середньої школи, сформувати базові навички та вміння, потрібні для подальшого розвитку креативного мислення в основній і старшій школі. Завдання розвитку,

удосконалення, оптимізації методів навчання іноземним мовам завжди було й залишається однією з актуальних проблем освіти. Нині все частіше підкреслюється необхідність підбору змісту, форм і методів навчання відповідно до вікових особливостей дітей. Молодший шкільний вік співпадає з початковим етапом навчання, а, відтак, привертає пильну увагу дослідників і педагогів-практиків. Адже від того, наскільки вимоги, що висувуються школою, будуть адекватні можливостям дітей, багато в чому залежать не лише шкільні успіхи, але й становлення особистості загалом.

Зауважимо, ще з часів Аристотеля люди вивчали зв'язок між мовою і творчим мисленням, висували численні різноманітні теорії, що намагалися пояснити цей феномен. Жан Піаже, вивчаючи розвиток дитини, дійшов загального висновку: думка не може бути обмежена лише мовою й пояснена лише нею. Та це зовсім не означає, що Піаже стверджував, ніби мова і мислення не залежні одне від одного. «Як тільки виникає мова, вона постійно знаходиться у взаємодії з мисленням. Образно кажучи, мова так відноситься до мислення, як математика до фізики, це є інструментом і помічником, а не господарем. За допомогою мови мислення може досягати таких висот, на які не змогло б піднятися без нього» [10, 116–117]. Можна зробити висновок, що мислення (і зокрема, творче) безпосередньо пов'язане з мовою.

Нетотожність мислення й мовлення доводить і те, що одну й ту саму думку людина може висловити абсолютно різними словами і граматичними засобами. С. Рубінштейн писав: «Ми іноді шукаємо і не знаходимо слова або висловлювання для вже наявної і ще словесно не оформленої думки; ми часто відчуваємо, що сказане нами не виражає того, що ми думаємо; ми відкидаємо слово, що підвернулося нам, як неадекватне нашій думці: ідейний зміст нашої думки регулює її словесне виявлення» [13, 395].

С. Цимбал стверджує, що необхідність розвитку мислення в процесі навчання іншомовного мовлення визначається тим очевидним фактом, що мислення і мовлення найтіснішим чином пов'язані між собою. Нерідко навіть говорять, що мислення й мовлення – дві сторони одного явища. Це, звичайно ж, не зовсім так хоча б тому, що мислення може протікати і не в мовленнєвій формі. Таке, наприклад, наочно-дієве мислення дитини, а також дорослого, зайнятого конкретною практичною працею [16, 52].

Звичайно, мовлення можна назвати, як це часто і робиться, інструментом, засобом або формою мислення. Але, за образним висловом С. Рубінштейна, «мовлення – це не просто зовнішній одяг думки, яку вона скидає або одягає, не змінюючи цим своєї суті. Мовлення, слово служать не лише для того, щоб висловити, винести назовні, передати іншому вже готову без мовлення думку. У мовленні ми формулюємо думку, але, формулюючи її, ми часто-густо її формуємо. Мовлення тут щось більше, ніж

зовнішнє знаряддя думки; воно включається в сам процес мислення як форма, пов'язана з його змістом. Мислення, створюючи мовленнєву форму, й саме формується. Мислення в мовленні не лише виявляється, але здебільшого воно в мовленні здійснюється» [13, 395].

Щодо іноземної мови як засобу розвитку креативного мислення молодших школярів, ми солідарні з думкою С. Кельнер, що виховання та навчання дітей іноземних мов має бути одним із найбільш провідних чинників їхнього загального розумового розвитку, тим паче, що молодший шкільний вік є сензитивним періодом в оволодінні іноземними мовами. Л. Виготський наголошує, що центром свідомої діяльності є мислення молодшого школяра, оскільки саме мислення допомагає розвивати й інші пізнавальні процеси особистості. У зв'язку з розвитком мислення з'являється рефлексія, аналіз, внутрішній план дій. У цей період на якісно новому рівні реалізується потенціал розвитку дитини як активного суб'єкта, який пізнає оточуючий світ і самого себе, що набуває власного досвіду діяльності в цьому світі. Відтак, можна стверджувати, що молодший шкільний вік – важливий етап виховання творчого мислення дитини.

При цьому вагомою вважаємо дослідницьку позицію щодо обґрунтування доцільності починати навчання іноземної мови тоді, коли в дітей сформується диференційовані настанови на користування як рідною мовою, так і іншою (в умовах двомовності). Заняття з іноземної мови мають спонукати не лише до практичного оволодіння нею, а й стати джерелом розумового розвитку дітей, тобто сприяти розвитку їхньої пам'яті, уваги, мислення, уяви. Науковцем експериментально доведено, що розвиток аналітичних здібностей під час оволодіння іноземною мовою позитивно впливає на математичні і комунікативні здібності. Такий «подвійний» (навчальний і розвивальний) ефект занять можливий за умови вмілого, психологічно обґрунтованого керування розумовою, мовленнєвою діяльністю дітей із боку вчителя [5, 59].

Тезу про те, що вивчення іноземної мови розширює філологічний кругозір учнів, детально обґрунтував свого часу академік Л. Щерба, вважаючи іноземну мову своєрідним еталоном для порівняння і глибокого розуміння різних засобів оформлення думки, що покращує практичне володіння рідною мовою і сприяє розвитку мовленнєвих здібностей учнів у цілому [8, 59].

Конструктивною вважаємо думку С. Роман [12, 23] про те, що системне вивчення іноземної мови в початковій школі корисне всім дітям незалежно від їхніх стартових можливостей, оскільки воно позитивно впливає на розвиток психічних функцій молодшого школяра (пам'ять, увагу, мислення, сприймання, уяву) і стимулює розвиток загальномовленнєвих умінь. До того ж суттєвим є те, на відміну від дорослих і підлітків, діти молодшого шкільного віку, наголошує О. Кміть, внутрішньо схильні до міжкультурної комунікації,

психологічно готові виступати посередниками в руйнуванні культурних бар'єрів. Це значно полегшує формування готовності дітей до спілкування іноземною мовою [6, 15].

Підкреслюється (Л. Гаделія [3]), найкраще починати вивчення іноземної мови в молодшому шкільному віці тоді, коли система рідної мови добре засвоєна, а до нової мови вже сформувався усвідомлене ставлення. Саме в цьому віці ще мало мовних штампів, легко перебудовувати свої думки на нову конструкцію і немає великих труднощів при вступі в контакт іноземною мовою. І якщо методична система побудована грамотно з лінгводидактичної та психолінгвістичної точок зору, то успіх в оволодінні запропонованим обмеженим мовним матеріалом і створення необхідних передумов для подальшого засвоєння іноземної мови забезпечені практично всім дітям. Як відзначають Т. Пахомова та Г. Савицька – автори методичних рекомендацій щодо введення нового стандарту початкової освіти при викладанні іноземної мови в початковій школі, ефект від занять іноземною мовою в молодшому шкільному віці неодмінно позитивно позначиться на розвитку дітей, культурі спілкування, впливатиме на активізацію всіх психічних функцій, розширить загальний кругозір дітей [2, 7].

Початковий етап важливий ще й тому, що від нього залежить успіх в оволодінні предметом на наступних етапах. Відтак, не можна не погодитися з англійським методистом Г. Пальмером, який свого часу наголошував: («Take care of the first two stages and the rest will take care of itself» – «Подбайте про перші етапи, решта потурбується про себе сама» [17]. Цей вислів красномовно підтверджує необхідність вивчення іноземної мови вже на початковому етапі навчання в школі як засобу розвитку креативного мислення навчання іноземної мови в початковій школі як підґрунтя більш якісного її вивчення в основній ланці.

За даними Державного стандарту початкової загальної освіти від 20 квітня 2011 року ефективність раннього початку вивчення іноземної мови не викликає сумнівів, тому що мова, вивчена в дитинстві, розкриває мовні й комунікативні здібності учня: мимоволі зіставляються факти двох мов; мовна картина світу створюється окремо для кожної мови; мислення стає багаторівневим – абстракція від конкретної мови, можливість бачення світу крізь призму кожної з мов, побажання значення або відтінку думки, що не передається однією мовою, але має стандартні форми вираження в іншій [4].

Як бачимо, сучасне українське суспільство розглядає іноземні мови як важливий засіб спілкування на міжкультурному рівні [8, 56]. Іноземна мова, володіючи значним виховним, освітнім і розвивальним потенціалом щодо розвитку творчих здібностей учнів, розширює при цьому загальноосвітній кругозір, розвиває мислення, пам'ять, почуття та емоції, формує соціально-ціннісні якості особистості: світогляд, моральні цінності й переконання, риси характеру.

Навчання іноземній мові в початковій школі можна умовно поділити на два етапи. На початковому етапі все навчання – це практично безперервна гра з елементами «вкраплення» вправ із навчання написанню літер, їх озвученню і дещо на пізнішому етапі – вправ із навчання читанню. Через ігри та пісні, що обов'язково супроводжуються рухами, діти вчаться сприймати іноземну мову на слух, розуміти зміст фраз і речень. Вивчаючи лексику, діти не просто фонетично її відтворюють. Процес засвоєння лексичного матеріалу – процес креативний. Діти малюють, розфарбовують, вирізають, приклеюють. Вони продовжують перебувати у природному для них світі гри та творчості, отримуючи від своєї діяльності емоційне задоволення. Навчаючись відтворювати почуте, діти вчаться ділитися своєю інформацією з товаришами, спілкуватись іноземною мовою, що теж є процесом творчим [7, 97].

На уроці іноземної мови необхідно не просто дати знання про фонетику, лексику і граматику, але й розвинути вміння мислити і творити на ньому, щоб можна було вільно вступати в мовну комунікацію з носіями мови. Виконання творчих завдань сприяє розвитку креативного мислення, мовних умінь, допомагає закріпити раніше вивчений матеріал, розширює словниковий запас учнів.

Засобами іноземної мови можна і треба розвивати навички креативного мислення учнів молодшого шкільного віку, але це не повинно бути самоціллю, а лише інструментом для розвитку мовленнєвих знань, умінь і навичок учнів.

Сучасних школярів необхідно постійно мотивувати, зацікавлювати. Мотивація важлива на будь-якому ступені навчання – як молодших школярів, так і старшокласників. Учитель повинен побачити блиск в очах дитини, тільки тоді можна досягти хороших результатів. Завдання це не з легких. Застосування інноваційних технологій розвитку креативного мислення учнів може допомогти вирішити це завдання, зробити процес навчання цікавим. Інноваційний підхід забезпечує позитивну мотивацію здобуття знань, активне функціонування інтелектуальних і вольових сфер, сприяє розвитку творчої особистості. Створення ситуації успіху, сприятливих умов для повноцінної діяльності кожної дитини – основна мета, що покладена в основу інноваційних технологій навчання. Багато з них варті уваги сучасного педагога, який прагне дати якісний рівень знань, зробити урок цікавим, досягти максимального взаєморозуміння і співпраці між учителем та учнем.

Мета інтерактивного навчання – створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність, що робить продуктивним сам освітній процес. Потрібно пам'ятати, що сутність інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес повинен бути постійно наповнений активною взаємодією всіх учнів. Це базується на співпраці, взаємонавчанні: учитель – учень, учень – учень. Застосування інтерактивного навчання ми

здійснюємо шляхом використання фронтальних та кооперативних форм організації навчальної діяльності учнів, інтерактивних ігор та методів, що сприяють навчанню вміння дискутувати. Найбільш уживаними стали:

- при фронтальній формі роботи такі технології: мікрофон, «мозковий штурм», ажурна пилка, «незакінчене речення»;
- при кооперативній формі: робота в парах («Обличчя до обличчя», «Один – удвох – усі разом»), робота в малих групах, акваріум;
- інтерактивні ігри: «Рольова гра», «Драматизація», «Спрощене судове слухання»;
- технології навчання в дискусії: метод «Прес», «Обери позицію».

Варто відзначити, що молодші школярі із задоволенням слухають іншомовні звуки та слова, повторюють їх. Їм подобаються короткі смішні оповідання, сценки, діалоги, у яких беруть участь діти, тварини. Вони з цікавістю читають казки іноземною мовою. Головним є не втратити початкову мотивацію, а навпаки, всіляко підсилювати її. Цього можна досягати двома способами. Перший спосіб – бачити успіхи й не помічати невдачі. Адже невдача веде до розчарування, розчарування – до браку мотивації, брак мотивації – до прямої відмови зробити ще одну спробу. І навпаки, успіх веде до перемоги – перемога – до мотивації, мотивація – до бажання перемагати, до нових успіхів. Другий спосіб – «навчати, граючись» або «граючись, навчати».

У дидактичній грі навчальні завдання виступають опосередковано, що й забезпечує їх ефективність. Гра – величезне світле вікно, через яке в духовний світ дитини вливається життєдайний потік уявлень, понять про навколишній світ. Гра – це іскра, що запалює вогник допитливості й любові до знань [15, 236]. Граючи, дитина не ставить навчального завдання, але в результаті гри вона чогось навчається. У грі найповніше проявляються індивідуальні особливості, інтелектуальні можливості, нахили, здібності дітей. Гра належить до традиційних і визнаних методів навчання й виховання дітей. Цінність цього методу полягає в тому, що в ігровій діяльності освітня, розвивальна і виховна функції діють у тісному зв'язку.

Завдяки іграм активізуються всі пізнавальні процеси учнів, розвивається увага, пам'ять, мислення, творчі здібності. Гра може змусити учня згадати пройдене, поповнити свої знання, збагачують мову й закріплюють запас слів учнів. Для дітей гра – це захоплююче заняття, вона під силу навіть слабким учням. Більш того, слабкий із мовної підготовки учень першим у грі може показати себе абсолютно з іншого боку і стати активним учасником гри, сприяти перемозі своєї команди. Гра як метод навчання організовує, розвиває дітей, розширює їхні пізнавальні можливості, виховує особистість. Використання на уроках і в позакласній роботі ігрових моментів сприяє активізації пізнавальної і творчої діяльності учнів, розвиває їх мислення, пам'ять, виховує ініціативність, дозволяє подолати нудьгу в навчанні іноземної мови. Ігри розвивають кмітливість і увагу, збагачують

мову і закріплюють запас слів учнів, зосереджують увагу на відтінках їх значення. Гра може змусити учня згадати пройдене, поповнити свої знання.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, сьогодні суспільство вимагає виховання й навчання мислячої, самостійної, творчої особистості, що, вочевидь, підтверджує актуальність і доцільність обраного напрямку дослідження. Особливо гостро відчувається проблема розвитку творчого мислення учнів початкових класів і фахової підготовки вчителя до означеного процесу. Таким чином, узагальнюючи вище викладене, вважаємо, що креативне мислення можна і варто розвивати на уроках іноземної мови в початкових класах. Та для правильної організації навчального процесу й ефективного розвитку креативного мислення необхідним є оволодіння критеріями, показниками та рівнями розвитку.

Перспективи подальших наукових розвідок полягають у визначенні критеріїв, показників та рівнів сформованості креативного мислення молодших школярів при вивченні іноземної мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеева М. Ю. Развитие творческого мышления младших школьников средствами арт-терапии (на материале обучения иностранному языку) : дис. канд. пед. наук : 13.00.01 / Алексеева Майя Юрьевна. – Курск, 2007. – 244 с.
2. Викладання іноземної мови в початковій школі щодо введення нового стандарту початкової освіти. Методичні рекомендації / Пахомова Т. Г., Савицька Г. І. – Черкаси : ЧОІПОПП, 2012. – 20 с.
3. Гаделия Л. В. Методика интегративного обучения иноязычной культуре детей дошкольного и младшего школьного возраста (на примере интеграции английского языка, рисования, ритмики, музыки и лингвострановедения) : дис. канд. пед. наук : 13.00.02 / Гаделия Леля Велодиевна. – Москва, 2004. – 194 с.
4. Державний стандарт початкової загальної освіти, прийнятий Постановою Кабінету Міністрів від 20 квітня 2011 року № 462.
5. Кельнер С. Формування комунікативних навичок : психолого-педагогічний супровід учнів під час вивчення іноземної мови / Світлана Кельнер. // Психолог. – 2015. – № 21. – С. 59–61.
6. Кміть О. Основні сучасні тенденції розвитку англомовної освіти молодших школярів в Україні / Олена Кміть // Початкова школа. – 2008. – № 5. – С. 13–15.
7. Ливингстоун К. Ролевые игры в обучении иностранным языкам К. Ливингстоун. – М. : Высшая школа, 1988. – 328 с.
8. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх закладах : підручник для студентів вищих навчальних закладів / Г. С. Чекаль, О. А. Палій, С. І. Потапенко, С. І. Андрійко. – Київ, 2010. – 322 с.
9. Наумова Г. Г. Креативний розвиток молодших школярів у процесі вивчення іноземної мови / Г. Г. Наумова // Таврійський вісник освіти. – 2014. – № 3. – С. 223–226.
10. Ниренберг Дж. И. Искусство творческого мышления : пер. с англ. ; худ. обл. М. В. Драко. – Мн. : ООО «Попурри», 1996. – 240 с.
11. Пахомова Т. Викладання іноземної мови в початковій школі : методичні рекомендації [Електронний ресурс] / Т. Пахомова, Г. Савицька. – Режим доступу : http://helename.ucoz.ua/news/vikladannja_inozemnoji_movi_v_pochatkovij_shkoli_metodichni_rekomendaciji/2012-08-16-71.

12. Роман С. В. Методика навчання англійської мови у початковій школі: Навчальний посібник. – К.: Ленвіт, 2005. – 208 с.
13. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии / С. Л. Рубинштейн. – СПб., 1999. – 720 с.
14. Сергеева В. Є. Застосування креативних методів навчання іноземній мові як засоба формування ціннісної сфери школярів [Електронний ресурс] / В. Є. Сергеева. – Режим доступу : http://alma-mater.luguniv.edu.ua/magazines/elect_v/NN1/r3/07svetss.pdf.
15. Сухомлинский В. А. Избранные педагогические сочинения / В. А. Сухомлинский. В 3-х т. Т. 1 / сост. О. С. Богданова, В. З. Смаль. – М. : Педагогика, 1979. – 560 с.
16. Цимбал С. В. Психологічні особливості розвитку уяви і мислення в ІЛПТ / С. В. Цимбал // Теоретичні питання культури, освіти та виховання. – 2011. – № 43. – С. 51–55.
17. Palmer H. The Scientific Study and Teaching of Languages / H. Palmer. – London, 1917.

REFERENCES

1. Alekseeva, M. Yu. (2007). *Razvitie tvorcheskogo myshleniia mladshykh shkolnikov sredstvami art-terapii (na materiale obucheniia inostrannomu yazyku) [Development of creative thinking of junior schoolchildren by means of art therapy (on the material of teaching foreign language)]* (PhD thesis). Kursk.
2. Pakhomova, T. H., Savytska, H. I. (Eds.) (2012). *Vykladannia inozemnoi movy v pochatkovii shkoli shchodo vvedennia novoho standartu pochatkovoï osvity [Teaching of foreign language in elementary school on the introduction of a new standard of primary education]*. Cherkasy: ChOIPOPP.
3. Hadelia, L. V. (2004). *Metodika iitehrativnoho obucheniia inoiazychnoi kulture detei doshkolnoho i mladsheho shkolnoho vozrasta (na primere integratsii anhliiskoho yazyka, risovaniia, ritmiki, muzyki i linhvostranovedeniia) [Integrative methods of teaching foreign language culture of preschool and primary school children (the example of integration of the English language, drawing, rhythemics, music and linguistic and country studies)]* (PhD thesis). Moskva.
4. *Derzhavnyi standart pochatkovoï zahalnoi osvity [State standard of primary general education]*, pryiniaty Postanovoiu Kabinetu Ministriv vid 20 kvitnia 2011 roku No. 462.
5. Kelner, S. (2015). Formuvannia komunikativnykh navychok: psykhologo-pedahohichniy suprovîd uchniv pid chas vyvchennia inozemnoi movy [Formation of communicative skills: psycho-pedagogical support of students while learning a foreign language]. *Psykholog*, 21, 59–61.
6. Kmit, O. (2008). Osnovni suchasni tendentsii rozvytku anhlo-movnoi osvity molodshykh shkoliariv v Ukraini [The main modern trends in the development of English language education of primary school children in Ukraine]. *Pochatkova shkola*, 5, 13–15.
7. Livingstoun, K. (1988). *Rolevyie ihry v obuchenii inostrannym yazykam [Role-playing games in teaching foreign languages]*. M.: Vysshiaia shkola.
8. Chekal, H. S., Palii, O. A., Potapenko, S. I., Andriiko, S. I. (2010). *Metodyka navchannia inozemnykh mov u zahalnoosvitnikh zakladakh [Methods of teaching foreign languages in secondary schools]*. Kyiv.
9. Naumova, H. H. (2014). Kreatyvnyi rozvytok molodshykh shkoliariv u protsesi vyvchennia inozemnoi movy [Creative development of junior schoolchildren in the process of learning a foreign language]. *Tavriiskyi visnyk osvity*, 3, 223–226.

10. Nirenberg, Dzh. I. (1996). *Iskusstvo tvorcheskoho myshleniia [The art of creative thinking]*. Mn.: ООО «Popurri».
11. Pakhomova, T., Savytska, H. *Vykladannia inozemnoi movy v pochatkovii shkoli [Teaching foreign language in elementary school]*. Retrieved from: http://helename.ucoz.ua/news/vikladannja_inozemnoji_movi_v_pochatkovij_shkoli_metodichni_rekomendaciji/2012-08-16-71.
12. Roman, S. V. (2005). *Metodyka navchannia anhliiskoi movy u pochatkovii shkoli [Methods of teaching English in elementary school]*. K.: Lenvit.
13. Rubinshtein, S. L. (1999). *Osnovy obshchei psikhologii [Fundamentals of general psychology]*. SPb.
14. Serhieieva, V. Ye. *Zastosuvannia kreatyvnykh metodiv navchannia inozemnii movi yak zasoba formuvannia tsinnisnoi sfery shkoliariv [The use of creative methods of teaching foreign language as a means of formation of axiological sphere of students]* Retrieved from: http://alma-mater.luguniv.edu.ua/magazines/elect_v/NN1/r3/07svetss.pdf.
15. Suhomlinskii, V. A. (1979). *Izbrannyye pedahohicheskie sochineniia [Selected pedagogical works]*. M.: Pedahohika.
16. Tsymbal, S. V. (2011). *Psykholohichni osoblyvosti rozvytku uiavy i myslennia v ILPT [Psychological peculiarities of the development of imagination and thinking in LPT]. Teoretychni pytannia kultury, osvity ta vykhovannia, 43, 51–55.*
17. Palmer H. (1917). *The Scientific Study and Teaching of Languages*. London.

РЕЗЮМЕ

Чапюк Юлия. Развитие креативного мышления младших школьников средствами иностранного языка: теоретико-прикладные аспекты.

Раскрыты теоретико-прикладные аспекты развития креативного мышления младших школьников средствами иностранного языка. В статье исследуются особенности развития умений творческого мышления на уроках английского языка в начальной школе. Осуществлен анализ научно-педагогической литературы по развитию креативного мышления учащихся начальных классов при изучении иностранного языка еще со времен античности. В статье рассмотрены особенности мотивации в процессе изучения иностранного языка в начальной школе. Раскрыта связь между языком и мышлением. Определен период начальной школы как сензитивный для изучения иностранного языка.

Ключевые слова: мышление, креативное мышление, развитие, иностранный язык, начальная школа, речь, сензитивный период, знания, игра.

SUMMARY

Chapiuk Yulia. The development of creative thinking of primary school children by means of foreign language: theoretical and applied aspects.

Theoretical and practical aspects of developing creative thinking of primary school children by means of foreign language are considered. The features of development of skills of creative thinking at the lessons of English in primary school are researched in the article. The analysis of scientific pedagogical literature on the development of creative thinking of primary school children during learning of foreign language since the days of antiquity is conducted.

It is noted that the initial stage is important because it determines the success in mastering the subject in the following steps. In the article the peculiarities of motivation in learning foreign language in the elementary school are considered. It is argued that systematic study of the foreign language at the elementary school is beneficial for all children regardless of their starting opportunities, as it has positive impact on the development of mental functions of primary school children (memory, attention, thinking, perception, imagination) and stimulates

the development of speaking skills. The needs for selecting the content, forms and methods of training are emphasized according to the age of children.

The attention is paid to classes of foreign language. They should be encouraged not only to practical mastering it, but also become a source of mental development of children, help develop their memory, attention, thinking, imagination. It is proved that it is better to start learning a foreign language in primary school age when the system of the native language is learnt and a conscious attitude to the new language has been already formed. At this age, even with the use of small speech cliches, it is easy to rearrange your thoughts on the new design and there is no major difficulty in making contact in a foreign language. It is worth remembering that at the lesson of foreign language it is necessary not just to give knowledge of phonetics, vocabulary and grammar, but also to develop the ability to think and create, to be able to engage freely in speech communication with native speakers. The effect of the training of a foreign language in primary school age will certainly have a positive impact on the development of children, the culture of communication, it will influence the activation of all mental functions, it will improve the general outlook of children. The connection between language and thinking is disclosed. The period of elementary school is defined as sensitive for learning foreign language.

Key words: *thinking, creative thinking, development, foreign language, primary school, language, sensitive period, knowledge, game.*